

Vandrefalk i Buskerud 2024-26

Utbredelse og hekkestatus

Tore Gunnarsen

Foto: Terje Pettersen (©)

September 2026

Sammendrag

Rapporten sammenfatter resultatene fra arbeidet til *Naturvernforbundet i Buskerud* med vandrefalk (*Falco peregrinus*) i Buskerud for de tre årene 2024-26.

I 2023 ble det funnet 40 par i fylket. I 2024 økte det til 41 (+2.5 %), men i 2025 falt det så til 37 par (-9.8 %) og i 2026 var det kun 31 par tilbake (-16,2 %). Dette gir en nedgang i antall par på 22,5 % på tre år og en nedgang på hele 44,6 % fra toppåret i 2020 med sine 56 par.

Det har ikke blitt funnet nye hekkelokaliteter i Buskerud de tre siste årene.

Etter toppåret 2020 med 107 unger, ble det produsert kun 53 unger i 2024, 74 i 2025 og i 2026 kom det 50 unger på vingene.

Andel vellykkede hekninger hos de territorielle parene de tre årene har vært hhv 61 %, 78 % og 68 %. Det gir et snitt på 69.0 %, mens snittet for oppgangsårene 2011-2020 var på 72,2%.

Det ble i perioden 2024-26 produsert henholdsvis 1.29, 2.00 og 1.61 unger pr. territorielt par (N=41, N=37 og N=31).

Antall unger pr. konstatert hekkforsøk har de tre årene vært 1.61, 2.18 og 2.00 (N=33, N=34 og N=25).

Det har vært produsert henholdsvis 2.12, 2.55 og 2.38 unger i snitt for de vellykkede hekkingene (N=25, N=29 og N=29). Det gir sammen med årene 2021-23 et snitt på 2.34, mens snittet for de foregående oppgangsårene 2011 til 2020 var på 2.36.

Det kan ikke påvises noen signifikant nedgang i ungeproduksjon enten man ser på det i forhold til territorielle par, antall hekkforsøk eller unger pr. vellykket hekking. Alt tyder på at reduksjonen av fylkets vandrefalker skjer i overvintringsområdene og da er det svært nærliggende å anta at dette skyldes høypatogen aviær influensa (HPAI).

Forside: En adult hunn vandrefalk fotografert i angrepsposisjon etter et byttedyr.

Foto: Terje Pettersen (©)

Forfatter:

Tore Gunnarsen,
Fjordsvingen 22A,
3427 Gullaug

e-post: tore@storeferder.no

Tlf.: 905 45 285

1. Innledning

Det har nå nesten sammenhengende i 41 år vært utført grundige og omfattende undersøkelser av utbredelse og hekkesuksess hos vandrefalk (*Falco peregrinus*) i Buskerud fylke. Etter artens reetablering i 1985 (Steen 1990), ble arbeidet de første årene utført i regi av *Prosjekt Vandrefalk Sørøst-Norge*. Etter 2008 har arbeidet i hovedsak blitt utført av *Naturvernforbundet i Buskerud*. Den siste publiserte rapporten var for årene 2021-2023 ([Gunnarsen 2023](#)) og viste da at arten i løpet av disse tre årene hadde en nedgang i antall territorielle par på 28,6 %.

Den litt urovekkende utviklingen har motivert oss til å følge arten også de etterfølgende årene. Det ble i 2026 søkt om og innvilget midler fra *Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus*. Undersøkelsen vår viser resultatene av vandrefalkens bestandsutvikling og hekkesuksess i årene 2024-26.

Bestanden av vandrefalk vurderes nasjonalt som «livskraftig» (LC) i Norge og arten er ikke nå rødlistet ([Artsdatabanken \(2021\). Resultater. Norsk rødliste for arter 2021](#)), men det arbeides nå med en ny og revidert rødliste som skal foreligge i 2027.

Det har vært en uvanlig lang, men likevel samtidig faglig god dekning av denne topp-predatoren i fuglenes verden. Politiske vedtak om sammenslåing/oppløsning av fylkeskommuner eller kommuner er vanskelig å tilpasse langvarige geografiske bestandsestimater av fuglearter. I og med oppløsningen av Viken fylkeskommune fra 1. januar 2024 er det derfor naturlig at de samme kommunene videreføres i kartleggingen, men med noen små justeringer.

De tidligere kommunene Røyken og Hurum slo seg i 2020 sammen med Asker og gikk dermed inn i Akershus fylke. Resultatene fra de to tidligere Buskerud-kommunene vises likevel i rapporten da dette geografiske området har blitt undersøkt sammenhengende helt siden 1985.

Tidligere Svelvik kommune (Vestfold) er i denne rapporten nå tatt med under Drammen, men betyr lite i bestandsestimatet da det tidligere ikke er kjent noen hekkende par av arten i kommunen.

2. Materiale og metoder

Vandrefalk er en art som kan hekke på store utilgjengelige myrer, benytte kråke-/rovfuglreir i trær eller direkte på hyller i bergvegger. I Buskerud er det kun kjent hekking i bergvegger og det gjør at det er relativt enkelt å lokalisere parene og eventuelt kunne konstatere hekking. Fuglene sitter ofte åpent i store trær eller på eksponerte utsiktspunkter. Med sitt hvite bryst er de ofte lette å få øye på, men en god kikkert og et sterkt teleskop er helt nødvendig i feltarbeid med denne arten. Bruk av slikt utstyr har også gjort at fuglene ikke har blitt forstyrret i hekkesesongen.

De fleste etablerte parene er på plass i bergveggene i siste halvdel av mars. Det beste tidspunktet for å oppdage nye lokaliteter er i mars-april og mye aktivt feltarbeid ble utført i denne perioden. Da er fuglene lett å oppdage i flukt utenfor veggene eller ved at parring og byttedyroverrekkelser skjer med tilhørende lett kjennelige lydytringer. Hunnens tiggelyd er ofte en av de første indikasjonene en får på at det er vandrefalk i bergveggen.

Rugestart skjer i Buskerud vanligvis i siste halvdel av april, og rugetiden er normalt 28-33 døgn. Godt etablerte par starter ofte rugingen minst en uke tidligere enn ved nyetableringer. Par i sydlige områder starter også ofte opp ruging en ukes tid før parene i nordfylket, men dette kan variere fra år til år. Det har i

perioden mars-april vært svært viktig at lokalitetene har blitt fulgt tett opp. Dette både for å registrere tidspunkter for ankomst, hekkestart, klekking og ikke minst for å lokalisere selve hekkehylla.

Vandrefalken bygger ikke eget reir, men krafser oftest bare opp ei grop direkte i underlaget på ei hylle eller de kan benytte et gammelt ravnereir. Reirgropa lages oftest på et sted hvor hylla har et beskyttende overheng. Er det en stein eller en busk på hylla, legger gjerne hunnen seg bak en slik hindring. Dette gjør at fuglen ikke er så eksponert under rugingen. Reirgropa kan ved kraftig eller langvarig regn ofte være utsatt for overvann. Dette kan medføre mislykket hekking, men det er ofte uerfarne førstegangshekkende fugler som er mest utsatt for dette.

Figur 1.

Vandrefalk legger som regel eggene direkte i ei grop som krafses opp i underlaget på hekkehylla. I dette tilfellet en mislykket hekking fra et tidligere år hvor kun ett egg ligger igjen. Årsaken til at det var mislykket skyldes sannsynligvis overvann ved et kraftig og vedvarende regnvær. Utsikten fra hylla må sies å være imponerende.

Klekkingen av egg skjer som oftest den siste uken av mai, og ungene blir flyvedyktige i en alder av 38-42 døgn. De fysisk litt mindre hannene kan ofte være på vingene 3-4 dager før hunnene er helt ferdigutviklet.

Lokalitetene har blitt fulgt spesielt tett i tiden hvor ungene er på reiret og når de har blitt flyvedyktige. Det siste skjer som regel helt i begynnelsen av juli. Det er også utført etterkontroller helt ut i august på lokaliteter hvor det har vært usikkerhet om antall unger på vingene.

Undersøkelsene i årene 2024-26 har foregått etter de samme metoder og omfang som har blitt benyttet de siste årene. For en mer utfyllende beskrivelse av historikk og metodebruk, henvises til tidligere års rapporter (f. eks. [Gunnarsen 2010](#)).

I de tre årene har det blitt loggført henholdsvis 368, 390 og 363 timer med feltarbeid. Dette er litt mindre enn hva som har blitt utført de foregående årene, men det skyldes i hovedsak at antall par rett og slett har gått ned.

Den store geografiske spredningen i bestanden har medført mye bilkjøring (elektrisk), i snitt ca. 10 000 kilometer hvert år.

Antall besøk ved hekkebergene har variert avhengig av hvor god kontroll en har hatt over situasjonen ved de enkelte parene. Antall besøk har ligget på ca. 5-10 gjennom hekkesesongen. Tiden ved hvert besøk har kunnet variere mye, alt fra få minutter til flere timer ved hekkebergene. Tilfeldigheter kan avgjøre at alle relevante fakta kan konstateres rask, mens det andre ganger kreves mye tid og ikke minst stor tålmodighet.

Tidligere lokaliteter som etter hvert har blitt stående tomme, har blitt kontrollert 2-4 ganger hver sesong.

Feltarbeidet i denne rapporten er i all hovedsak blitt utført av rapportforfatteren, men det er også gitt viktig supplerende informasjon fra Bent Fjeldheim, Per Furuseth, Emilie Husvik, Audun Jahren, Thor Erik Jelstad, Knut Erik Langehaug, Kenneth Larsen, Martin Lindal og Terje Pettersen. Det rettes en takk til alle disse bidragsyterne. En spesiell takk også til Terje Pettersen som har stilt bilder til disposisjon.

3. Resultater

a. Bestand og bestandsutvikling

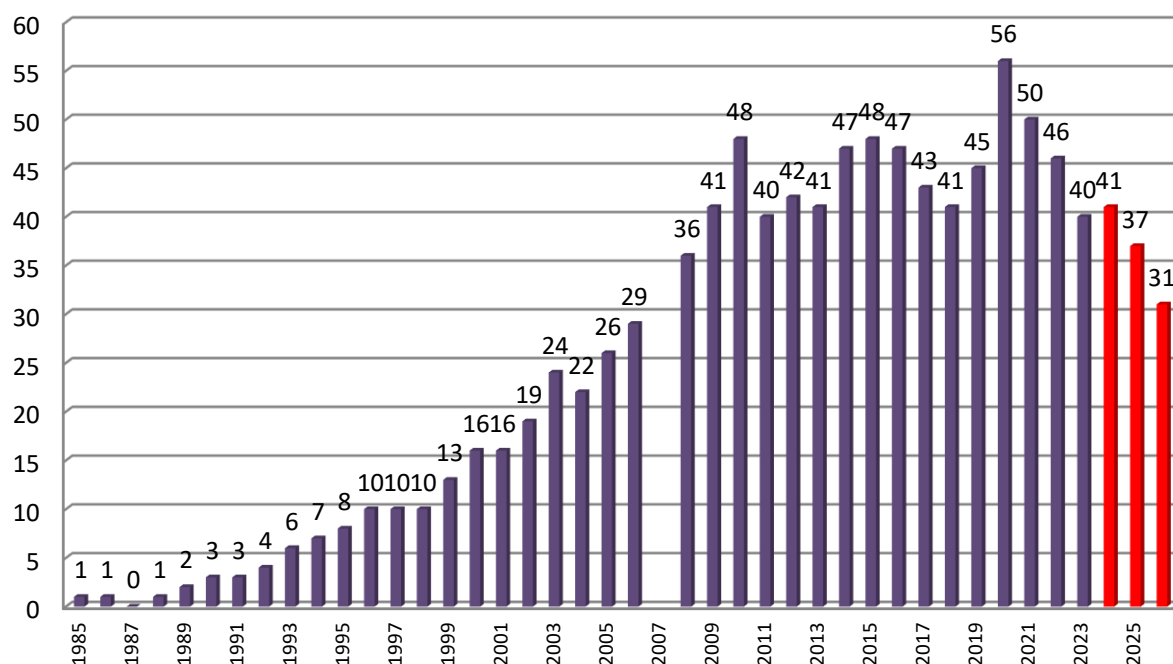
Som [Figur 2](#) viser, har bestanden av vandrefalk i Buskerud steget jamt etter reetableringen i 1985. Etter 2010 har det vist seg å variere noe mer i bestanden fra år til år. Høyeste antall par ble registrert i 2020 med 56 par. Som vist i rapporten for 2021-23 ([Gunnarsen 2023](#)), falt bestanden ned til 40 par i 2023. Dette var en reduksjon på hele 28,6 % på kun tre år.

De tre årene denne rapporten dekker har dessverre vist seg å følge den samme negative utviklingen. Året 2024 viste først en liten positiv økning til 41 par (+2,5 %), men i 2025 falt bestanden til 37 par (-9,8 %). Året 2026 var også svært negativ og hekkebestanden falt da helt ned til 31 par (-16,2 %). I løpet av de seks årene etter toppåret i 2020, har altså hekkebestanden falt med 44,6 %. En må helt tilbake til 2006 for å finne en lavere bestand i fylket.

Årlig er det et fåtall kjente hekkeberg hvor det bare dukker opp kun ett individ i løpet av hekkesesongen. I disse tre årene var dette tilfellet ved henholdsvis fire, fire og seks kjente hekkeberg. I de fleste tilfellene var det par på plass i veggen året før, men et fåtall kunne også være reetableringer etter at veggen kan ha stått helt tom noen år.

I noen av tilfellene kunne disse enkeltindividene bli sett sittende i sine gamle hekkeberg gjennom hele sommeren, mens i andre tilfeller ble fuglene borte etter en stund. Hvor mange av disse som rakk å reetablere seg på andre steder, er ikke mulig å fastslå.

Etablerte vandrefalkpar i Buskerud 1985-2026

Figur 2

Antall territoriale par av vandrefalk i Buskerud i perioden 1985-2026. Resultater fra tidligere år er hentet fra tidligere rapporter fra Prosjekt Vandrefalk Sørøst-Norge og fra Naturvernforbundet i Buskerud.

Årsaken til reduksjonen av hekkende par virket de første par årene noe uklart, men nå foreligger mer og mer fakta som viser at høypatogen fugleinfluensa (HPAI) med virusvariantene H5N1, H5N5 og H5N8 påvirker bestanden av vandrefalk i hele Europa. Svenske undersøkelser viser et tilsvarende toppår med vandrefalkpar i 2020, men siden har både antall par og hekkesuksess gått ned ([Pilgrimsfalk Sverige. Årsrapport 2025](#)). Av den samme rapporten blir det også opplyst om at av innkomne døde vandrefalker som i denne perioden ble testet hos *Statens Veterinärmedicinska Anstalt*, hadde hele 48 % fugleinfluensa. Dette var den høyeste prosentandelen hos alle rovfugler som ble undersøkt.

Tilsvarende danske undersøkelser viser mye av den samme tendensen. I 2021-22 hekket det 15 par av vandrefalk i Danmark. I 2023 var dette redusert til kun åtte par ([Laursen 2025](#)).

Mange unge vandrefalker fra Skandinavia overvintrer i Danmark. Av svenske falker har hele 51 av 71 unger blitt gjenfunnet i Danmark. Dette vil også ganske sikkert gjelde mange unge falker fra de sørligste områdene av Norge. «Fødevarestyrelsen» i Danmark har undersøkt 23 døde vandrefalker hvorav 15 (65 %) var døde av fugleinfluensa ([Laursen 2025](#)).

I Norge har det så langt kun blitt rapportert ett funn av død vandrefalk på grunn av fugleinfluensa. Det var en fugl som ble funnet med virusvarianten H5N1 ved Eigersund 4. mars 2025 ([Granstad et al. 2025](#)).

Rapportering om smittetilfeller av fugleinfluensa i Norge legges kontinuerlig ut på [Veterinærinstituttets hjemmeside](#).

I løpet av de tre feltsesongene har det ikke blitt observert eller funnet syke eller døde vandrefalker i forbindelse med prosjektarbeidet i Buskerud.

b. Reproduksjon

i. Hekkeforsøk

Det ble i 2024 konstatert hekking hos 33 (81 %) av de 41 etablerte parene som ble funnet. Dessuten ble fire par (17 %) angitt som sannsynlig hekkende og ett par (2 %) som mulig hekkende.

Med «konstatert hekkende» menes par hvor ruging, egg eller unger har blitt sett, «sannsynlig hekking» at kun parring, arbeid med reirgrop etc. har blitt sett og «mulig hekking» der paret har vært sett etablert i veggen, men noen klare indikasjoner på egg, ruging eller unger aldri har blitt konstatert.

Figur 3.

Med faglig dyktighet og ikke minst litt flaks, kan en få fotografert vandrefalk også i en sittende positur. Denne fuglen hadde fargeringer fra **Prosjekt pilgrimsfalk** i Sverige og fuglen ble i 2020 merket som unge (hunn) utenfor Trollhättan på Sveriges vestkyst. De to siste somrene har hun blitt fotografert ved Tyrifjorden i Buskerud og hekker ganske sikkert på en av lokalitetene der. Ringkombinasjonen er liten lilla venstre, stor blå/rød høyre med koden **R8**.

Foto: Terje Pettersen.

I 2025 var de tilsvarende tallene at 34 av 37 (92 %) etableringer ble konstaterte hekkende, to par (5 %) sannsynlig hekkende og ett par (3 %) mulig hekkende.

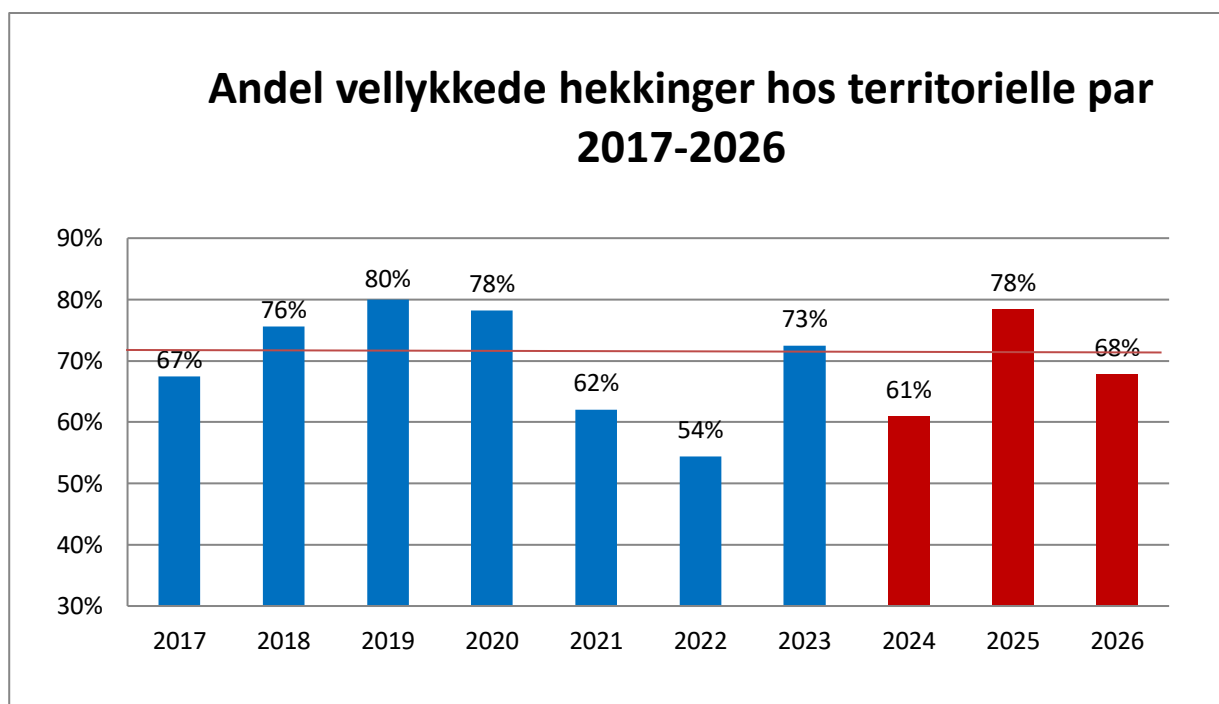
År 2026 hekket 25 av 31 par (81 %), fire par (13 %) hekket sannsynligvis og to par (6 %) hadde et mulig hekkeforsøk.

Resultatene er som forventet etter tidligere års feltarbeid der selve hekkehylla ikke har blitt undersøkt rent fysisk av fjellklatrer.

Av de 41 etablerte parene i 2024, fikk 25 par (61 %) unger på vingene (*Figur 4*). Året etter klarte 29 av 37 par (78 %) det samme og i 2026 var det 21 av 31 par (58 %).

Snittet for de seks årene 2021-26 hvor det da har vært nedgang i bestanden, ligger på 66,0 %. Det tilsvarende tallet for hele perioden 2011-2020 hadde et snitt på 71,9 %. Det er altså en reduksjon i andel vellykkede hekkinger hos territorielle par på ca. 5,9 prosentpoeng under nedgangsperioden 2021-26. Reduksjonen er ikke statistisk signifikant, men viser likevel en tendens til lavere hekkesuksess.

Hvor stor prosentandel av de territorielle parene som lykkes har ikke like stor betydnings for bestandsutviklingen som det totale antall unger på vingene, men det kan være en viktig indikasjon på om det forekommer alvorlig sykdom i hekkebestanden.

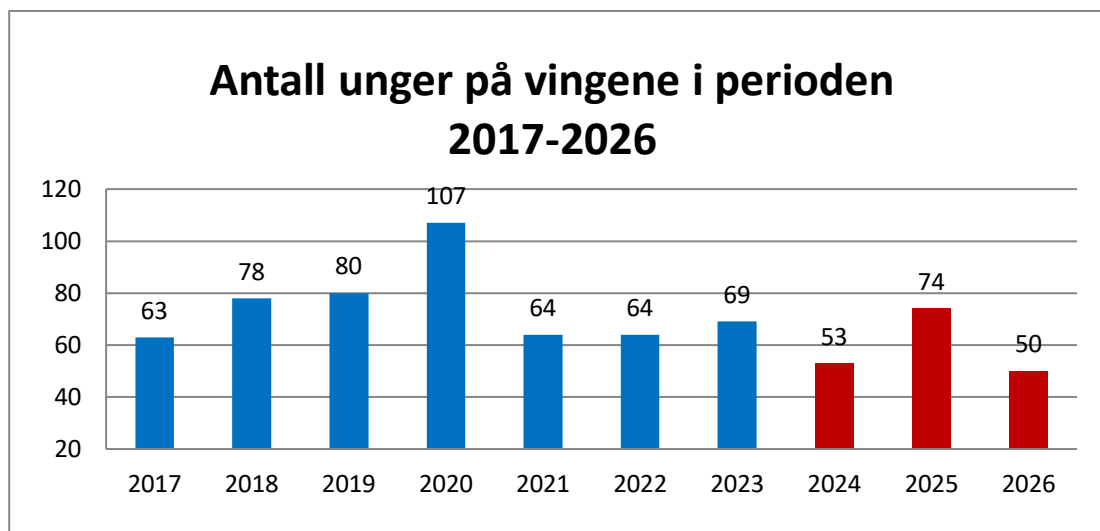
Figur 4. Andel vellykkede hekkinger hos etablerte par av vandrefalk i Buskerud i perioden 2017-2026. Rød strek markerer gjennomsnittet (71,9 %) for perioden 2011-2020, det vil si årene før bestandsnedgangen startet.

Det kan være en rekke årsaker som medfører varierende hekkesuksess fra år til år. Faktorer som fuglenes fysiologiske tilstand ved ankomst om våren, mattilgang i ruge-/ungetiden, temperatur og ikke minst nedbør, sykdom, giftstoffer, predatorer etc.

ii. Ungeproduksjon

Antall unger som kommer på vingene avhenger ganske naturlig av hvor stor bestanden totalt er. Med de 56 parene som hekket i toppåret 2020, var også antall unger rekordstort med sine 107 flyvedyktige registrert ([Gunnarsen 2020](#)). Etter dette toppåret har antall unger blitt redusert, men da samtidig med en mindre bestand. I de tre siste årene 2024-26 har det kommet henholdsvis 53, 74 og 50 unger på vingene ([Figur 5](#)).

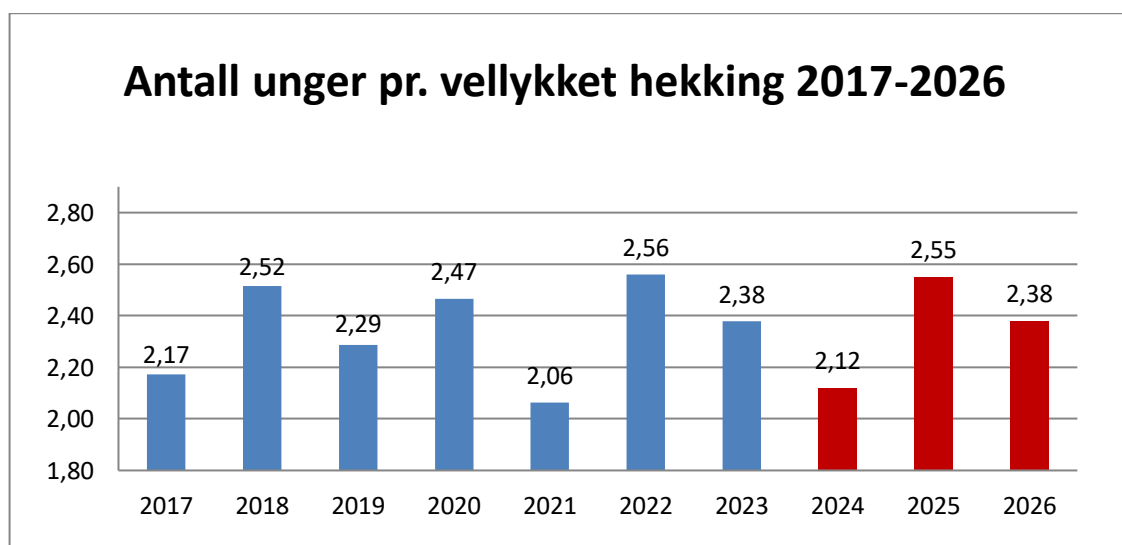
En rekke biotiske og abiotiske faktorer er med på å regulere disse årlige svingningene. Med biotiske faktorer

Figur 5. Antall flyvedyktige unger av vandrevalk i Buskerud i perioden 2017-2026.

menes her forhold som tilgang på byttedyr, predatorer, konkurrenter i hekke- og overvintringsområder, reproduksjonsevne etc. Abiotiske faktorer kan være forhold som temperatur, nedbør, miljøgifter, etc.

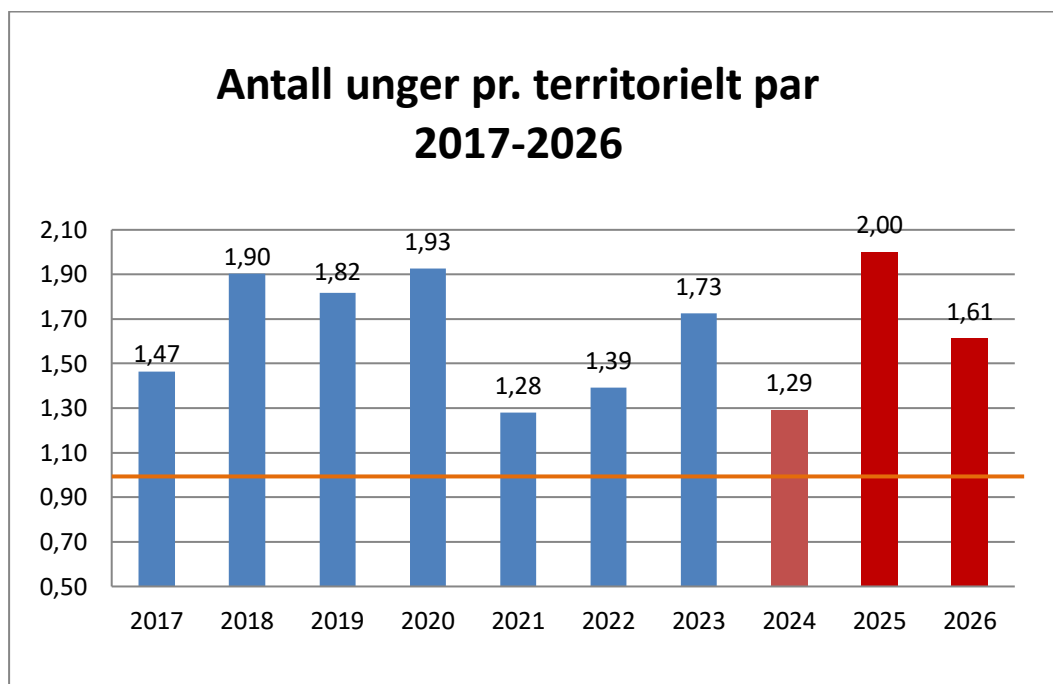
Antall unger i kull hvor det var vellykket hekking ([Figur 6](#)), viser at det i snitt var 2.12 unger i 2024, 2.55 i 2025 og 2.38 i 2026. Ingen av disse tallene er spesielt avvikende fra tidligere års hekkinger.

Figur 6. Antall unger i snitt pr. vellykket hekking i årene 2017-2026

Ser en på en lengre tidsperiode som fra 2011 til 2020, var snittet for antall unger pr. vellykket hekking 2,36. Om en ser på snittet for nedgangsperioden 2021 til 2026, var snittet på 2,34. Det er nesten litt overraskende at det ikke er noen antydning til nedgang i ungeproduksjonen i de vellykkede hekkingene i nedgangsårene.

Noe som kan fortelle mer om bestandsutviklingen enn å se på snittet i ungeproduksjonen pr. vellykket hekking, er å se på snittet i produserte unger hos territorielle par. Bestandsutviklingen kan lettere forståes når en kjenner til faktorer som mortalitet, reproduktiv levetid og levealder.

Figur 7. Antall unger pr. territorielt par av vandrefalk i Buskerud i perioden 2017-2026. Rød strek markerer faregrensen (1,0) brukt av nordamerikanske overvåkningsprogram av arten (U.S. Fish and Wildlife Service 2003).

I Nord-Amerika har de et overvåkingsprogram for arten hvor 1,0 unge/territorielt par blir vurdert som en faregrense for arten (U.S. Fish and Wildlife Service 2003). Det er for alle de ti siste årene en høyere produksjon i Buskerud enn angitt faregrense, men denne verdien avslører ikke om det oppstår endringer i årlig mortalitet i populasjonen.

Det er ingen indikasjoner på at ungeproduksjonen pr. hekkende par i Buskerud har vært merkbart redusert de siste seks årene 2021-26. Svenske tall ([Pilgrimsfalk Sverige 2025](#)) viser en nedgang ikke bare i bestand, men også i ungeproduksjon. Deres tall er basert på en stor bestand og reduksjonen kan da vises tydeligere og mer signifikant enn i en mindre bestand som i Buskerud.

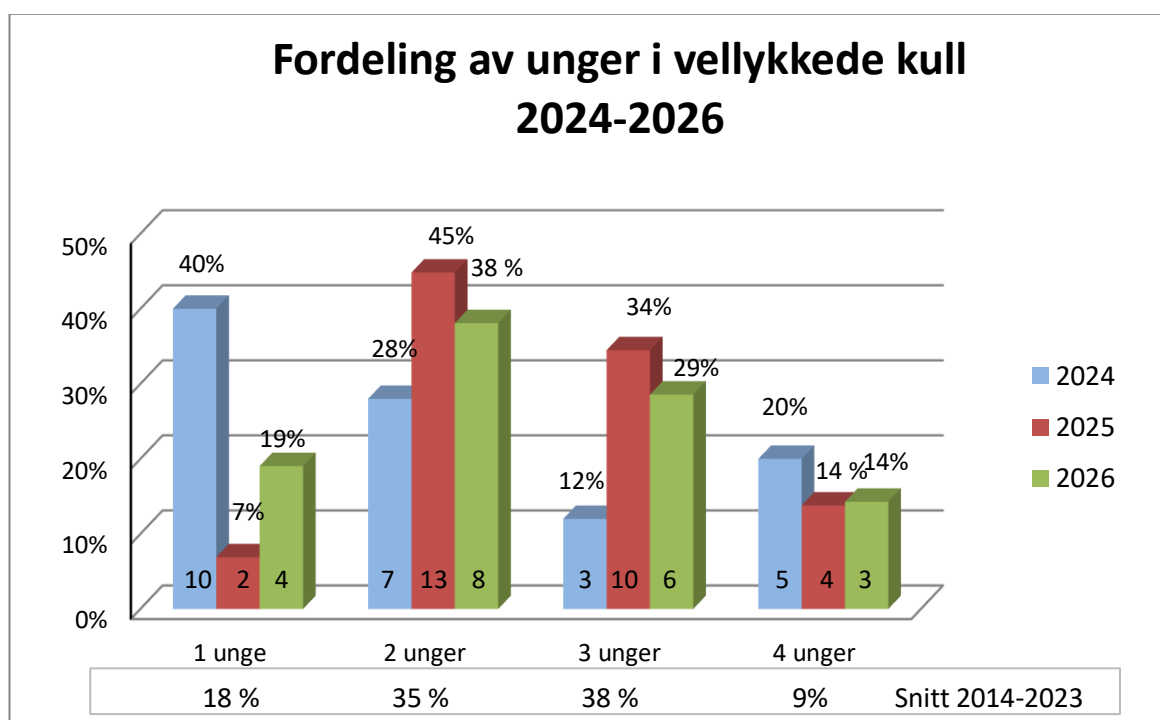
Et forhold som kan være av betydning er at smittefaren/forekomsten av det høypatogene viruset kan være høyere i for eksempel syd-Sverige enn det er i innlandsområdene i Buskerud. En smitte over til predator og kanskje dermed unger i hekketiden, er derfor mer sannsynlig hvis det er tilfellet.

Hekkebestanden i Buskerud har falt fra 56 par i 2020 til 31 par i 2026, en reduksjon på hele 44,6 %. Alt tyder på at det er høyere dødelighet enn normalt i overvintringsområdene som forårsaker nedgangen i Buskerud. Det er svært nærliggende å tro at den store forekomsten av høypatogen fugleinfluensa i overvintringsområdene kan ha medført høyere mortalitet i vinterhalvåret for våre vandrefalker enn før.

Ratcliff (1973) mener at dødelighet hos årsunger er ca. 40 %, mens den i alderen 1-6 år er ca. 20-25 %. Med de rådende forhold med HPAI i Europa ligger disse tallene nå sannsynligvis høyere.

Vandrefalk har en klar jaktpreferanse til fugler som lever i akvatiske miljøer (vadere, ender, måkefugler etc.), og det er særlig disse fuglegruppene som opptrer i rapporter om fugleinfluensa hos nasjonale veterinær- og helsemyndigheter. Fugler med denne sykdommen blir svært svekkede og vil være lett tilgjengelige byttedyr for vandrefalk.

Antall unger i vandrefalkkullene varierer normalt mellom to og tre unger. Ser en på tallene for disse årene, viser spesielt året 2024 et avvik (*Tabell 8*). I hele 40 % av kullene kom det kun en unge på vingene dette året. Snittet for perioden 2014 til 2023 var på 18 % med kun en unge i kullet, men tallmaterialet kan være for svakt til å fastslå om dette er tilfeldigheter eller ikke.

Figur 8. Fordeling i kullstørrelse hos vandrefalk i Buskerud i perioden 2024-26.

Hvilke av de mange faktorene som har påvirket hekkeresultatet mest dette året er usikkert, men den alvorlige fugleinfluensaen har likevel neppe påvirket ufordelingen i kullene. Dersom de voksne fuglene hadde brakt inn byttedyr med sykdommen, ville sannsynligvis alle ungene blitt smittet under foring og hele ungekullet gått tapt.

c. Spredning og lokale variasjoner i Buskerud

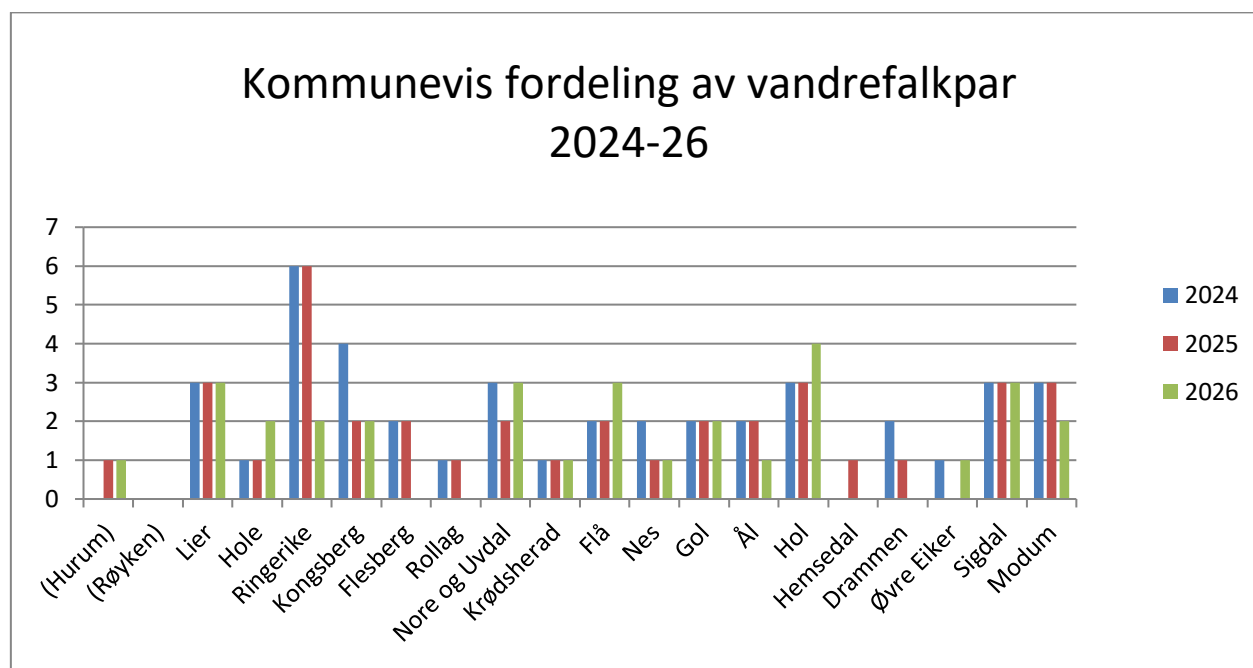
Vandrefalk har til nå vært å finne i et lite antall i alle fylkets kommuner (*Figur 9*). Størst forekomst har vært i Ringerike kommune med åtte par tilbake i 2020. Nå har dette antallet falt helt ned til kun to par i 2026. Det er særlig i området ved Sperillen hvor denne reduksjonen har vært.

Kommunene Flesberg, Rollag, Hemsedal og Drammen har i 2026 ikke lenger falkepar i de før kjente hekkebergene. De foregående årene har det hekket ett til to par i hver av disse kommunene.

Nest størst forekomst har nå faktisk Hol kommune blitt med sine fire par, men det må nevnes at hele tre av de fire parene der mislyktes med sin hekking i 2026.

Kommunene Hurum og Røyken ble som før nevnt slått sammen med Asker kommune fra 2020 og har dermed også blitt en del av Akershus fylke. De er likevel tatt med i denne oversikten fordi de har fram til nå blitt kontinuerlig overvåket gjennom rapporteringene for Buskerud fylke. Disse undersøkelser går helt tilbake til midt på 1980-tallet.

De to parene som er oppført for Drammen kommune i 2024-25, lå begge i tidligere Nedre Eiker kommune.

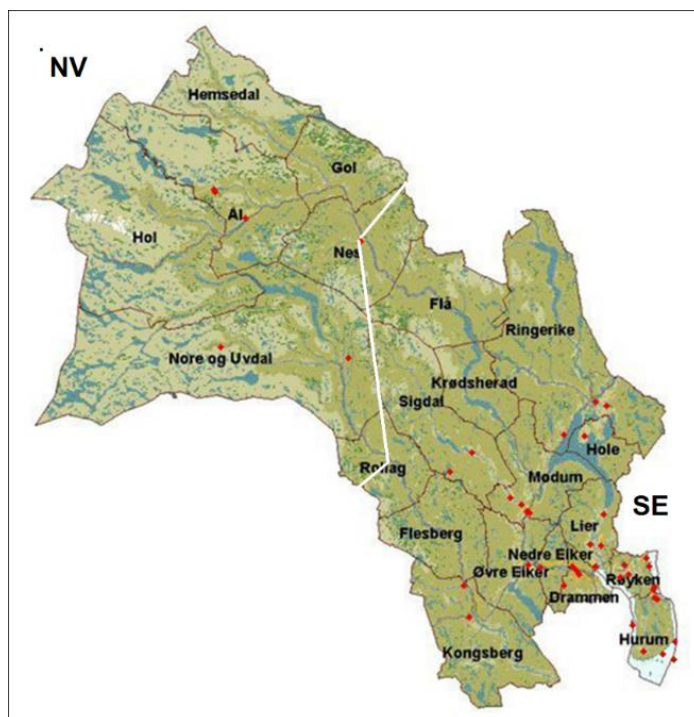

Figur 9. Kommunevis fordeling av vandrefalkparene i Buskerud årene 2024-26.

Lokale forhold kan medføre geografiske forskjeller i ungeproduksjonen i fylket. En har derfor også sett nærmere på de nordvestlige og mer høyereliggende områder og sammenliknet med de nedre delene av fylket. Med en mer høyereliggende region er i denne sammenheng tatt med Hallingdal fra Nesbyen og opp til Hemsedal, videre vestover mot Geilo og så sydover mot Numedal til Veggli. Det sydlige området består av de resterende sørøstlige områdene av fylket (*Figur 10*).

Figur 10.

Inndeling av fylket i to geografiske områder. Det høyereliggende nordvestlige området er fra Nesbyen og nordover til Hemsedal, fra Gol og vestover mot Geilo og så sørover mot Rødberg og Rollag.

Tabell 1 viser at nedgangen i bestanden som startet i 2021, også fortsatte i årene 2024-26. Dette gjelder både nord og sør i fylket. Tallmaterialet i nord er relativt lite, så store prosentmessige variasjoner her kan forklares med det.

	Nordfylket						Sørfylket					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Antall territoriale par	16	16	13	13	12	13	34	30	27	28	25	18
Reduksjon (%) i ant. par	-11 %	0 %	-19 %	0 %	-8 %	8 %	-11 %	-12 %	-10 %	4 %	-11 %	-28 %
Enslige fugler	3	2	3	2	1	1	4	8	5	2	3	5
1.årige fugler i parene											1	1
Antall unger på vingene	25	23	19	25	27	18	39	41	50	28	48	32
Unger pr. territorielt par	1,56	1,77	1,46	1,92	2,25	1,38	1,15	1,37	1,85	1,00	1,92	1,78
Endring ungeproduksjon	-11 %	-8 %	-17 %	32 %	8 %	-33 %	-51 %	5 %	22 %	-44 %	71 %	-33 %

Tabell 1. En sammenlikning mellom variasjon av antall par og ungeproduksjon i årene 2021-26 for nordlige og sørlige områder av Buskerud.

I **Tabell 2** har toppåret 2020 blitt satt opp sammen med 2026. Reduksjonen av antall par i sør (-53 %) virker påfallende stor sammenliknet med reduksjonen i nord (-28 %).

Tabell 2. En sammenlikning mellom nedgangen av antall territoriale par i årene 2020 og 2026 for nordlige og sørlige områder av Buskerud.

	2020	2026
Nordfylket	18	13
		-28 %
Sørfylket	38	18
		-53 %

Forskjellene er likevel ikke signifikant på et 5 %-nivå ved en vanlig tosidig test, men den er imidlertid ganske nær signifikansnivået.

Da dette ikke er to uavhengige utvalg av fugler, men et tilfelle hvor de samme revirene benyttes flere år etter hverandre eller nye etableres, er en «parret analyse» mer treffsikker. Den tar hensyn til at hvert territorium er fulgt over tid, men det var heller ikke da mulig å påvise statistisk signifikans på 5 %-nivå med disse dataene.

Det ville være interessant dersom det var sikker forskjell på årlig mortalitet mellom fugler i innlandsområdene og i lavlandet. Dersom en går ut fra at HPAI-epidemien er årsak til den økte dødeligheten, vil en slik forskjell kunne indikere også forskjeller mellom fuglenes prefererte overvintringsområder. Lokalt vil kanskje forekomsten av det sykdomsfremkallende viruset kunne variere.

Det er ikke kjent innrapportert noen funn av døde vandrefalker i Buskerud de tre årene 2024-26.

Den markerte nedgangen i hekkebestanden etter 2020 kan vanskelig forklares av redusert reproduksjon. Nedgangen i ungeproduksjonen i 2021 er påfallende, men senere år viser at ungeproduksjonen kan være god selv om antall hekkende par fortsetter å falle. Dette er forenlig med at redusert voksenoverlevelse, sannsynligvis som følge av HPAI, kan være en viktigste årsak.

Om den negative trenden i vandrefalkbestanden i Buskerud vil fortsette de neste årene, er av stor faglig interesse. Hvis nedgangen fortsetter i samme omfang som i dag, vil vandrefalkbestanden i Buskerud ha falt til et absolutt minimum i løpet 5-7 år. Det en kan håpe på, er at arten over tid vil utvikle en bestand av mer resistente fugler eller at det utvikles større forekomst av mindre farlige varianter av viruset. Resistens oppstår etter smitte og der fuglene overlever selve sykdomsforløpet.

Litteraturliste:

Artsdatabanken (2021). Resultater. Norsk rødliste for arter 2021.

<https://www.artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/Resultater>

Gunnarsen, T. 2010. *Vandrefalk i Buskerud 2009*. Utbredelse og hekkestatus. Rapport fra Naturvernforbundet i Buskerud, p. 42-56, *Buskskvetten* 26.

https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2022/11/26/9164/buskskvetten_2010.pdf

Gunnarsen, T. 2020. *Vandrefalk i Buskerud 2019-20*. Utbredelse og hekkestatus. Rapport fra Naturvernforbundet i Buskerud, p. 104-119, *Buskskvetten* 36.

https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2022/11/28/9174/buskskvetten_2020.pdf

Gunnarsen, T. 2023. *Vandrefalk i Buskerud 2021-23*. Utbredelse og hekkestatus. Rapport fra Naturvernforbundet i Buskerud, 15 pp.

<https://naturvernforbundet.no/content/uploads/sites/11/2023/10/Vandrefalk-i-Buskerud-2021-23-rapport.pdf>

Granstad, Silje, Rømo, Grim, Helberg, Morten, Åkerstedt, Johan, Gjerset, Britt, Bøe, Cathrine Arnason, Reiten, Malin Rokseth, Tønnessen, Ragnhild, Ytrehus, Bjørnar. Høypatogen aviær influensa (HPAI) i Norge og Europa: Statusrapport per 13.10.2023. Veterinærinstituttet 2023.

https://www.vetinst.no/rapporter-og-publikasjoner/rapporter/2025/hoypatogen-aviaer-influensa-hpai-i-norge-europa-og-globalt-april-2025/_/attachment/inline/448f97a8-7f34-4d38-9a86-4da54e06afec:c6be70790aee0fbd13cf93741a61e412aeac2225/2025_18_HPAI%20statusrapport.pdf

Laursen, J. T. (2025). *Fugleinfluenza hos rovfugle og ugler i Danmark 2016-2025*. Dansk Ornitologisk Forenings Rovfuglgruppe.

<https://vandrefalke.dk/bird-flu-in-peregrine-falcon.html>

Pilgrimsfalk Sverige. Årsrapport 2025. Rapport från Styrgruppen Pilgrimsfalk Sverige. 6pp.

https://cdn.birdlife.se/wp-content/uploads/sites/52/2026/04/Rapport_Pilgrimsfalk_Sverige_-2025.pdf

Ratcliffe, D. 1993. The Peregrine Falcon. 2:nd edition. T & AD Poyser. London

Steen, O. Frydenlund. 1990. Hekkeresultater i Sørøst-Norge 1990. *Vandrefalken 1*: 11-33.

U. S. Fish and Wildlife Service. 2003. Monitoring Plan for the American Peregrine Falcon, A Species Recovered Under the Endangered Species Act. U. S. Fish and Wildlife Service, Divisions of Endangered Species and Migratory Birds and State Programs, Pacific Region, Portland, OR 55 s.